

i gejstlige Sager. Det kirkelige Udvalg har været samlet i 7 Sessioner, hver paa gennemsnitlig omtrent 14 Dage, og det har selv og ved sine Underudvalg udført et overordentlig stort Arbejde, et stort Arbejde, det tror jeg maa erkendes af alle. Det har arbejdet med stor Flid, det maa indrømmes; men det er jo ogsaa i Løbet af disse 7 Samlinger naaet til at tilendebringe hele det Arbejde, der var paalagt det. Netop for at Udvalgets Arbejde kunde føres til Ende, søgtes der i 1907 en Bevilling til en Ekstrasamling af Udvalget. Den blev ogsaa given, og denne Samling blev afholdt. Udvalget har jo saa, som det høje Ting bekendt, afgivet Forslag til Lov om Folkekirkens Forfatning, om Besættelse af Præsteembeder, om gejstlig Retspleje, om Dissentere, om Præstelønning osv. Det har udarbejdet Forslag i Overensstemmelse med det Udvalget paalagte Hverv og i øvrig behandlet de Sager, Ministeriet samtidig havde forelagt det. Kun en enkelt Sag naaede ikke til en indgaaende Behandling — men det var jo kun en ringe Sag —, nemlig et af Ministeriet forelagt Spørgsmaal til Betænkning om Stiftsmidlernes Administration, *kun* om deres Administration. Og saa har Udvalget afgivet sine Forslag og Betænkninger, afsluttet sine Forhandlinger og holdt sit Slutningsmøde, paa hvilket Formanden indledede sin Afslutningstale med Ordene: „Det er nu efter alt, hvad der kan skønnes, sidste Gang, det kirkelige Udvalg er samlet“. „Efter alt, hvad der kan skønnes“, sagde Formanden. Men som den Mulighed, der laa udenfor, hvad man kunde se, udenfor, hvad Formanden og Forsamlingen kunde skønne, altsaa i det hele nogenlunde udenfor menneskelig Beregning, har jo Formanden dog saa ikke tænkt sig dette, at Menighedsraadene skulde vedblive deres Liv; det tror jeg, Udvalgets Formand har anset som en Selvfølge. Der har saaledes ikke fra det kirkelige Udvalgs Side foreligget noget Ønske om atter at kunne træde sammen; nej, snarere foreligger der jo den bestemte Forudsætning, at Udvalget nu har endt sit Arbejde og afsluttet sin Virksomhed. Jeg ser derfor ikke, at det ud fra den Betragtning, at hvad der er kaldt til Live ved Menighedsraadene, bør ikke standses i Væksten, bør ikke afbrydes og nu kastes til Side, fordi en Kirkeforfatning og med denne Menighedsraad ikke ville kunne træde i Kraft fra 1. Januar 1910 —, at det ud fra denne Betragtning nødvendigvis skulde følge, at saa maatte det kirkelige Udvalg ogsaa fort-

sætte, og saa maatte der findes et eller andet Forslag, som man kunde give Udvalget at arbejde paa i en ny Ekstrasamling. Skulde det træde sammen, maatte der jo nemlig ogsaa skaffes en Dagsorden til Veje for Udvalget. Nu henviste ganske vist det ærede Iste kongevalgte Medlem (Goos) til, at et saadant Arbejde vilde det kirkelige Udvalg kunne faa ved at afgive Betænkning, efterhaanden som de forskellige kirkelige Forslag, Forfatningslove o. s. v. behandles her paa Rigsdagen, ved efterhaanden at drøfte og afgive Betænkning over de Spørgsmaal, der kunde komme frem her, de Divergenser, som kunde rejse sig mellem Tingene ved Behandlingen af de Sager. Her maa jeg dog ganske tiltræde den Bemærkning, som fremkom fra det ærede 2det Medlem for 2den Kreds (Johansen), naar han udtalte, at vi ere jo ikke vant til, naar der har været nedsat Kommissioner til Forarbejde af en Sag, at disse Kommissioner leve og arbejde, efter at de have afgivet deres Betænkning, og navnlig ikke, at de arbejde under saadanne Vilkaar, at de saa nogenlunde vilde være et tredie Ting, der deltog i Forhandlingerne her. Rigsdagen kan lade en Kommission, et Udvalg, hvad man vil kalde det, foretage Forarbejder i en Sag, men naar Spørgsmaalet kommer om, hvad der skal vedtages, hvad der skal ordnes ved Lov, saa er det jo Rigsdagen, som har det afgørende Ord, og Rigsdagen, som alene fører disse Forhandlinger. Maa jeg endnu erindre om, at man jo heller ikke kan sammenstille de to Love paa den Maade, at man siger, at om dem begge gælder den Bestemmelse, at deres Gyldighed vedvarer til 1. Januar 1910, og at heri ere de jo altsaa ens. Saaledes er Forholdet jo nemlig ikke. Loven om Menighedsraad gælder uden Indskrænkning til den nævnte Dag, saafremt en Lov om en Kirkeforfatning ikke forinden er udkommen, som altsaa træder i Stedet for Loven. Men Loven om det kirkelige Udvalg præges ogsaa heraf, at den angaar en Sag, som efter Forholdenes Natur har og maa have en bestemt Tidsgrænse, at den angaar et bestemt Arbejde, som forudsættes afsluttet indenfor en vis bestemt Tid. Lovens Varighed har derfor to forskellige Tempi. Loven bestemmer, at Udvalget skal være færdigt den 1. April 1907; til den Dag skal dets Betænkning være afgiven, med den Dag ophører Udvalgets selvstændige Tilværelse, ophører Ministerens Bemyndigelse til at sammenkalde Udvalget, til paany at lade det træde i Virksomhed